

Fondi për të Drejtën Humanitare Kosovë
Fond za humanitarno pravo Kosovo
Humanitarian Law Center Kosovo

VUSHTRRI

SIHTËPIA

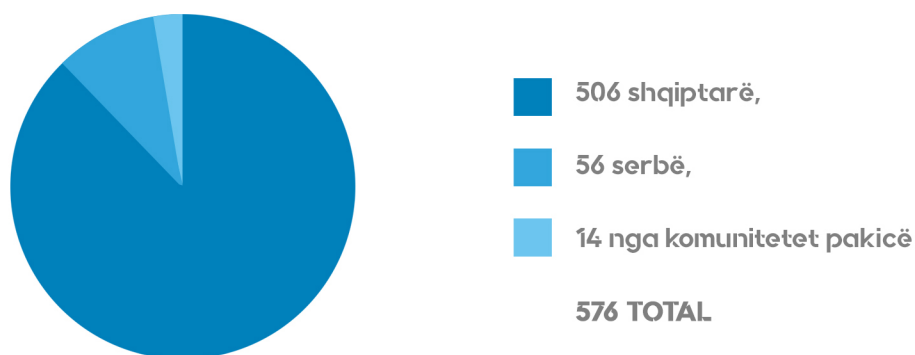
AFËR VAPRREZAVE

SHTËPIA AFËR VARREZAVE

VUSHTRRI

Vushtrria/Vučitrn është një ndër qytetet më të lashta të Kosovës, e që sipas regjistrimit të popullsisë para luftës, kishte pasur 65,671 banorë, me strukturë të përzier etnike, e që rreth 90% i takonin etnisë shqiptare. Ndërsa sipas regjistrimit të popullsisë të kryer në vitin 2011, numri i banorëve të Komunës së Vushtrrisë/Vučitrn ishte 69,870 banorë.

Me datë 24 mars 1999 kishte filluar Operacioni Ushtarak i NATO-s kundër Republikës Federale të Jugosllavisë, me ç'rast edhe është shpallur zyrtarisht gjendje lufte në tërë territorin e Kosovës. Nga kjo datë në tërë territorin e Kosovës, e gjithashtu edhe në Vushtrri/Vučitrn u kryen krime të tmerrshme, e ku ndër këto krime ishin kryer edhe dhunime seksuale.

Gjatë luftës në Vushtrri/Vučitrn dhe rrethinat e saj janë vrarë dhe/apo zhdukur 576 persona si rezultat i luftës, prej tyre 506 shqiptarë, 56 serbë dhe 14 nga komunitetet pakicë.

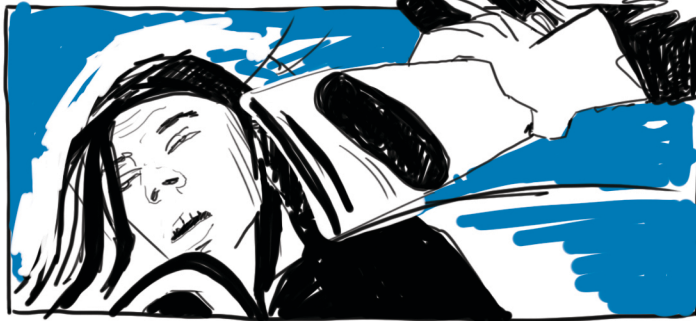

Me datën 22 maj të vitit 1999, forcat ushtarake, policore dhe paramilitare serbe, pasi që i kishin plaçkitur, e dëbuan popullsinë civile shqiptare nga shtëpitë e tyre dhe i tubuan afër varrezave të qytetit të Vushtrrisë/Vučitrn ku i detyruan që të ulen në tokë. Gjatë kohës që civilët qëndruan në atë pozitë, ata i'u nënshtruan rrahjes me një shkop të drurit, duke u goditur në kokë dhe në pjesë të ndryshme të trupit nga disa pjesëtarë të forcave policore e ushtarake të Serbisë.

Më pas disa nga meshkujt i ndanë nga turma, i detyruan të hipnin në disa kamionë dhe i larguan nga vendi në drejtime të ndryshme, disa prej tyre drejt burgut të Smrekonicës/Smrekovnica, e të tjerët drejt sallës së sporteve të Vushtrrisë/Vučitrn. Pjesa tjetër e civilëve të mbetur në atë vend ishin pleq, gra dhe fëmijë dhe të njejtit i rreshtuan dhe i detyruan që të ecnin drejt një shtëpie dy katëshe, për t'i regjistruar dhe pajisur me kartela të identifikimit.

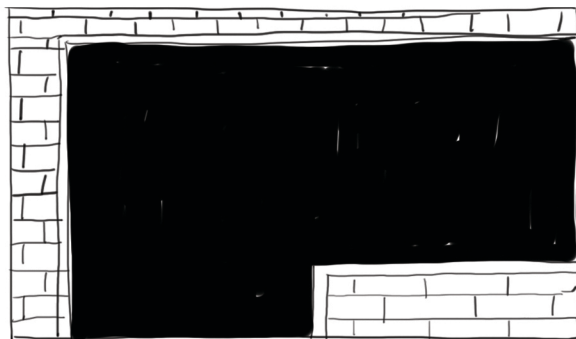
Kati i parë i asaj shtëpie ishte komplet me xhama, në formë lokali, i cili shfrytëzohej si ordinancë pediatrike nga njëri nga pronarët e asaj shtëpie dhe kati i dytë ishte me dhoma. Në katin e parë kishte polic, ushtarë e paramilitarë të armatosur të cilët kur i thërrisnin civilët të hynin brenda, i godisnin me shkop druri dhe i shtynin brenda në lokal.

Në këtë rresht të personave të cilët ishin renditur për të pritur kartelat e tyre të identifikimit, ishte edhe një grua (për shkak të anonimitetit të saj, në vazhdim do t'i referohemi si gruaja), e cila në atë kohë kishte qenë në muajin e tretë të shtatëzanisë, duke pritur binjakë. Ajo në rresht ishte së bashku me nënën, motrën, vjehrrën dhe dy vajzat e saj, njëra prej të cilave në atë kohë ishte 9 muajshe, të cilën gruaja po e mbante në krah, ndërsa tjetra ishte 3 vjeçe.

Nga ai rresht, gruaja u nxorr nga një pjesëtar i forcave policore serbe, i cili vajzën e vogël të cilën gruaja e mbante në krah, ia mori nga duart dhe e përplasi në tokë. Në këtë moment vjehrra e saj kishte reaguar, por si pasojë e reagimit të saj mori një goditje në ballë me kondak të pushkës automatike, me ç'rast iu gjakos koka, e më pas ai tërhoqi gruan dhe me dhunë e futi në shtëpinë pranë të cilës po qëndronin të rreshtuar.

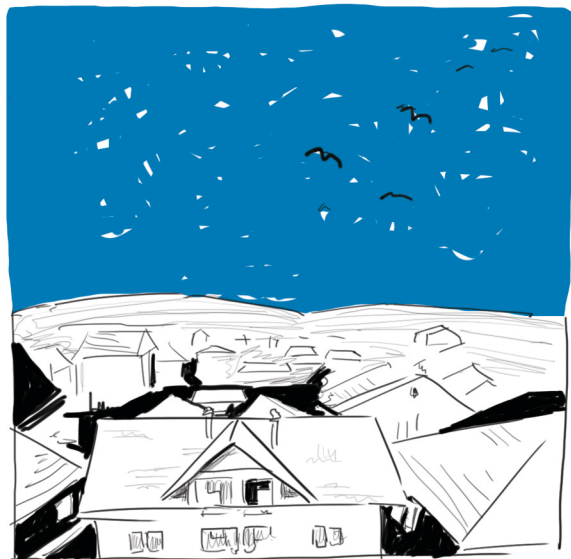
Ai e dërgoi gruan në njëren nga dhomat në katin e dytë të shtëpisë, ku kishte edhe gra të tjera të zhveshura dhe të dhunuara nga disa policë serbë. Ai e përplasi gruan për tokë, ia shqeu rrobat me forcë dhe e dhunoi, duke u ndihmuar edhe nga një polic tjetër.

Pas dhimbjeve të cilat gruaja po i përjetonte, ajo kishte të vjella dhe ishte kthyer anash me trup për të vjellë, në atë moment u godit me shqelm në kurriz, e që si pasojë gruaja humbi vetëdijen. Pasi që i ishte kthyer vetëdija gruaja e pa veten në dhomë të zhveshur dhe njëri nga policët i cili ishte aty, e kapi për krahu dhe me dhunë e largoi nga aty duke i thënë "ik".

Një krim i tillë ndikoi jashtë mase negativisht në jetën e gruas, pasi që ajo ka pësuar trauma të mëdha fizike dhe psikologjike, e që mbi të gjitha ajo humbi foshnjat e saj ende të palindura, si rezultat i një aborti të cilin e pësoi gjatë muajit shtator të atij viti.

Gruaja pasojat e këtij krimi të kryer ndaj saj i vuan ende sot, e cila përkundër trajtimit të vazhdueshëm ende nuk e ka kaluar ç'rregullimin e stresit postraumatik.

Për këtë rast është zhvilluar edhe një proces gjyqësor nga Gjykata Themelore në Prishtinë, me ç'rast i akuzuari Zoran Vukotiq, ish pjesëtar i forcave rezervë të policisë serbe, në vitin 2021 është shpallur fajtor për veprën penale "Krime të luftës kundër popullsisë civile" dhe është dënuar në kohëzgjatje prej 10 vite burgim, aktgjykim ky i cili nuk e ka marrë formën e prerë.

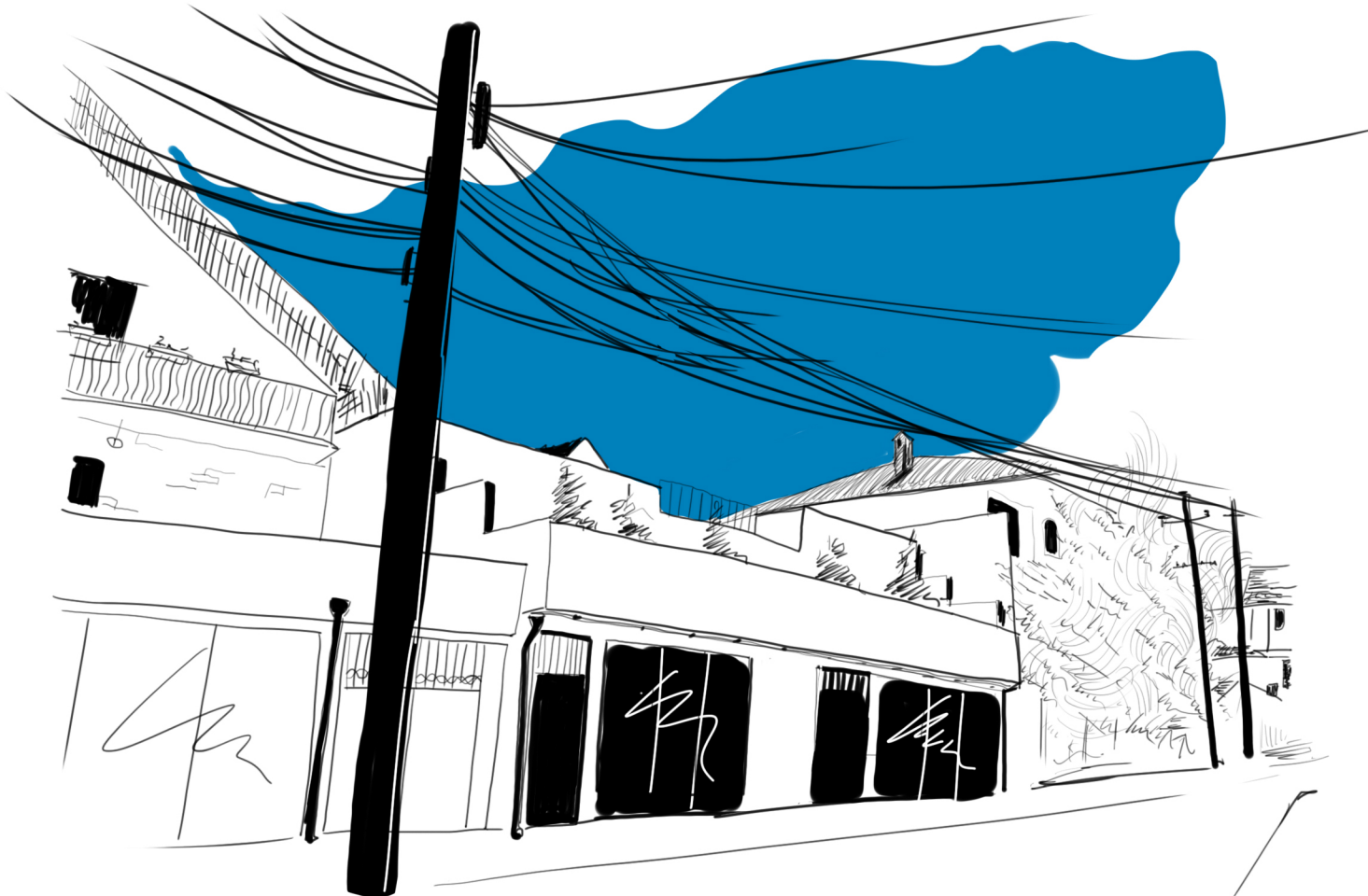
Gjatë ditës së njejtë, janë kryer edhe një numër i madh i krimeve të tjera, sidomos në shtëpitë e familjes Pasoma dhe Cakaj, ku edhe janë masakruar 72 civilë, përfshirë aty burra, gra dhe fëmijë, të cilët janë maltretuar dhe vrarë në mënyrë mizore. Distanca nga shtëpia në të cilën është kryer dhunimi/et, me shtëpinë e familjes Cakaj është vetëm 15 metra, ndërsa distanca nga shtëpia e familjes Pasoma përafërsisht 100 metra në vijë ajrore.

SHTËPIA AFËR VARREZAVE ÇKA KA QENË?

Shtëpia në të cilën ka ndodhur ngjarja ka qenë shtëpi e dy vëllezërve civilë shqiptarë, të cilët e kishin ndërtuar shtëpinë në vitin 1981/1982. Ajo ishte shtëpi e ndarë në dy hyrje, për të dy vëllezërit dhe familjet e tyre, me dy kate dhe nënkulm. Në katin e parë të shtëpisë ishte ordianca e njërit nga vëllezërit, i cili me profesion ishte pediatër dhe katin e parë të shtëpisë e shfrytëzonte si hapësirë pune. Ordianca lidhej direkt me pjesën e brendshme të shtëpisë, prej nga ata mund të lëviznin lirshëm, nga kati i parë në të dytin. Pranë kësaj shtëpie ishin edhe 4 shtëpi tjera, të gjitha të familjarëve të tyre, në të cilat gjatë kohës së luftës kanë strehuar rreth 81 persona.

Gjatë ditës kritike të 22 majit, shtëpia e vëllezërve ishte përdorur nga policia, ushtria dhe paramilitarët serb, ku edhe brenda saj ishin kryer një numër i madh i krimeve.

Kjo shtëpi së bashku me 3 shtëpi të familjarëve të tyre dhe të shumë komshinjëve afër tyre, në të njejtën ditë, më 22 maj, ishin djegur në tërësi.

SHTËPIA AFËR VARREZAVE

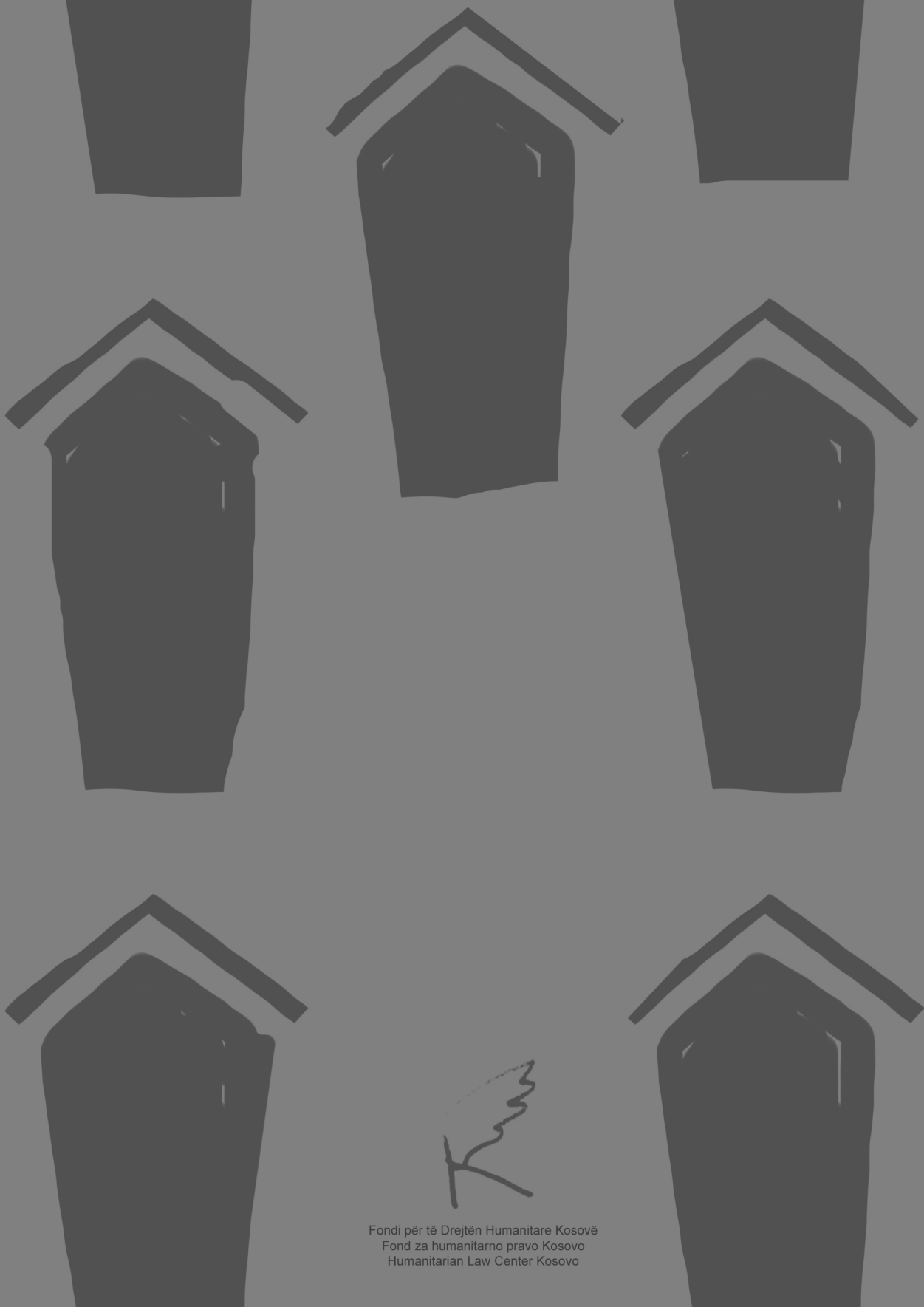
ÇKA ËSHTË SOT?

Shtëpia, rreth dy vite pas përfundimit të luftës është rindërtuar nga pronarët dhe është sjellë në gjendjen e njejtë siç ka qenë më parë, ku edhe kishin jetuar deri në vitin 2013. Më pas shtëpia është blerë nga një pronar tjetër, i cili e ka ristrukturuar në tërësi dhe jeton aty edhe sot.

Përkundër faktit se në këtë shtëpi janë kryer krime të rënda lufte, aty nuk është ngritur asnjë memorial apo ndonjë pllakë e cila do ta shenjzonte këtë shtëpi si vend në të cilin janë kryer krimet.

SHTËPIA AFËR VARREZAVE HARTA

Fondi për të Drejtën Humanitare Kosovë
Fond za humanitarno pravo Kosovo
Humanitarian Law Center Kosovo